

Studentski život u Beogradu: pogled iz Doma kulture Studentski grad

Jana Gligorijević



Međunarodno druženje u Studenjaku, 1972.
© Dragana i Hijorasu Honda

Sam proces prikupljanja fotografija i intervjuiranja sudionika nije bio toliko težak i zapravo je protekao bolje od očekivanog, naspram ogromnog odaziva (ponajviše bivših) rezidenata i njihove spremnosti da sudjeluju u projektu na bilo koji način te da dokumentiraju svoja sjećanja. Složeniji dio procesa je zapravo bila selekcija iz velike količine sakupljenog fotografskog materijala, ali i između prikladnih sugovornika za intervjue. Mnogo kandidata je željelo sudjelovati, ali svatko nije imao jasna i dobro artikulirana sjećanja.

Pregledavanje više od 600 sakupljenih fotografija, koje su stvorili nekadašnji i sadašnji rezidenti studentskog doma tijekom njegovih sedam desetljeća postojanja, omogućilo mi je da blje razumijem njegove razvojne puteve i promjene koje su pratile oblikovanje studentskog kampusa kakav je danas.

Iako su se društvene, ekonomske, političke i druge okolnosti promijenile od vremena osnivanja doma – ujedno mijenjajući koncept života i standarda na kampusu – neke želje i htijenja koje se mogu primijetiti na fotografijama, jesu zajedničke svim generacijama studenata koji su proveli dio svog života u Studentskom gradu. Klasificirajući fotografije prema osnovnom motivu zaključujemo da je jedno uvijek bilo važno i zajedničko svima – dokumentirati

lijepo i bezbrižno trenutke druženja i ljubavi. Fotografije zabava u sobama, proslave Nove godine i drugih prigoda, plesnjaci i proslave dominiraju i mogu se jasno razlikovati od drugih. Sljedeće najviše zastupljene fotografije jesu one koje dokumentiraju prijateljske i romantične veze, koje traju do današnjih dana.

Ekonomske prilike u nekim desetljećima utjecale su na dostupnost skupe fotografske opreme koja je zbog toga bila teško dostupna, kao u slučajevima poratnih 1950-ih ili turbulentnim 1990-ima. Kronološki, kroz fotografije možemo pratiti razvoj urbanističkog i arhitektonskog razvoja tog dijela Novog Beograda, promjene u stilu odijevanja, dizajnu interijera, društvenim odnosima i odnosima između spolova, studentskom životnom standardu i naposljetku promjene koje se odnose na fotografski medij kao takav, određen tehnološkim razvojem.

Fotografije iz 1950-ih svjedoče o razvoju i urbanizaciji Novog Beograda, o volonterskim omladinskim radnim akcijama u kojima su sudjelovali nekadašnji rezidenti Studentskog grada, o aktivnostima i razvoju foto-kluba u Studentskom gradu i radu kulturno-umjetničkih društava. Kroz

šezdesete i sedamdesete, a ponajviše nakon 1968. godine, očito je poboljšanje studentskog životnog standarda i velik utjecaj hipijevske i „beat” kulture na modu i ponašanje jugoslavenske mladeži. Osamdesete su nam donijele fotografije u boji, brže promjene u stilu odijevanja i glazbenim žanrovima, dok nekolicina fotografija kasnih 1990-ih signaliziraju na promjene u političkim, društvenim i nacionalnim paradigmama.

Unatoč malom broju fotografija iz devedesetih, društvenih, ekonomskih i političkih uvjeta tog vremena, samo gledajući fotografije ne možemo zaključiti o prevladavajuće teškom stanju u državi ili o individualnim i kolektivnim borbama za bolju budućnost, budući da fotografije dokumentiraju trenutke društvenih okupljanja, zabavu i vrijeme za odmor uz alkohol i glazbu.

Od 2000-ih do danas vidljiv je intenzivan napor da se poboljšaju uvjeti života u studentskim kampusima i te su promjene vidljive na fotografijama rezidenata Studentskog grada. Kao posljedica tehnološkog napretka i hiperprodukcije fotografija, vidljiva je i promjena u odnosu fotografije i zabilježenih sjećanja, ali također i promjena u odnosima naspram



Moja trokrevetna soba u Studentskom gradu, 1987. Vlasnik i autor: Vukašin Šljukić

UKLJUČITE SE!

Topoteka Student Lives, Beograd: <https://they-live-belgrade.topoteka.net/>

Kontakt: belgrade@theylive.eu



kvantitete i kvalitete koje postaju znatno više disproporcionalne što se više približavamo sadašnjem vremenu.

Prije intervjuiranja, u rekonstrukciji kolektivnog identiteta studentskog kampusa, u ovom slučaju Studentskog grada, pomoć su nam pružili ljudi koji nisu imali fotografski materijal kojeg bi donirali, nego su samo željeli podijeliti svoja sjećanja s nama zbog radosti koju su osjetili kada su saznali za naš projekt. Neki od njih poslali su svoje pjesme, anegdote i fragmente romana koji su inspirirali životom u Studentskom gradu, ali taj materijal nismo koristili u ovom projektu. Ipak, taj je materijal poslužio kao temelj za razumijevanje povijesti Studentskog grada i kao dobra priprema za intervjue koji su slijedili. Iako smo se trudili uključiti intervjue koji bi dokumentirali narative iz svakog desetljeća, bez isključivanja studenata iz drugih država – koji su bili ovdje od vremena osnivanja kampusa do danas – individualne priče slijedile su jedna drugu i, zajedno sa fotografijama, omogućile dobivanje jasnog pregleda o svim aspektima i promjenama u životu Studentskog grada. Budući da su sjećanja ponekad varljiva, tako su i intervjui manje ili više bogati detaljima, ali neki pojmovi mogu biti izdvojeni u svjedočanstvima prošlih i sadašnjih rezidenata: solidarnost, bratstvo, pomaganje, složnost, životni standard. Unatoč ponavljajućim temama koje se mogu izdvojiti poput siromaštva, nekog lošeg cimera ili skućenog stambenog prostora, za većinu sudionika iskustvo života u kampusu ima pozitivan predznak i sjećaju ga se s nostalgijom. U svrhu dobivanja objektivne i integralne slike, proveli smo intervjue u kojima se ističu negativna iskustva, ali njih je znatno manje.



Daniel Mateić, 2000-e

Ja sam također jednom bila rezidentica Studentskog grada, najvećeg kampusa u regiji i uvijek sam mislila kako zidovi unutar kojih živim mudro čuvaju gotovo sedamdeset godina uzbudljivih priča. Razmišljajući o tome, zajedno s mojim vlastitim iskustvom života u kampusu, često sam zamišljala Studentski grad kao ogroman Miyazakian organizam (Hayao Miyazaki je jedan od najvažnijih stvaratelja anima filmova), nepokretan u svojoj okolini, ali s iznimno dinamičnim krvotokom, sačinjen od studenata-rezidenata, gostiju i ponekih posjetitelja. Uvijek sam bila uzbuđena zbog nepreglednog mora priča kojih neću imati prilike čuti, ali koje ću moći zamisliti. Sudjelovanje u ovom projektu i u iskustvu arhiviranja sjećanja drugih ljudi (ali i vlastitih sjećanja) omogućilo mi je rekonstrukciju kolektivnog duha prostora uz pomoć individualnih sjećanja. ■



Dragana na terasi svoje sobe, 1970.
© Dragana i Hijorasu Honda